

ЗАЦВЕРДЖАНА
Пастанова
Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь
21.06.2021 № 131

Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце
«Дапрызыўная і медыцынская падрыхтоўка»
для XI класа ўстаноў адукацыі,
якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай мовай навучання і выхавання

(базавы ўзровень)

ДАПРЫЗЫЎНАЯ І МЕДЫЦЫНСКАЯ ПАДРЫХОЎКА

ГЛАВА 1

АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1. Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце «Дапрызыўная і медыцынская падрыхтоўка» (далей — вучэбная праграма) прызначана для вывучэння на базавым узроўні вучэбнага прадмета «Дапрызыўная і медыцынская падрыхтоўка» ў XI класе ўстаноў адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй адукацыі.

2. У дадзенай вучэбнай праграме змястоўны і працэсуальны (практычныя заняткі, вучэбна-палявыя зборы, медыцынская практыка) кампаненты вучэбнага матэрыялу структураваны па тэмах і размеркаваны па двух вучэбных модулях, кожны з якіх вывучаецца рознымі групамі вучняў класа:

- вучэбны модуль 1. «Дапрызыўная падрыхтоўка»;
- вучэбны модуль 2. «Медыцынская падрыхтоўка».

Дадзеная вучэбная праграма разлічана на 70 гадзін у год (у кожным вучэбным модулі па 35 гадзін (1 гадзіна на тыдзень)).

3. Мэтай вучэбнага модуля «Дапрызыўная падрыхтоўка» з’яўляецца патрыятычнае выхаванне вучняў, фарміраванне ў іх ведаў і ўменняў, неабходных для абароны суверэнітэту Рэспублікі Беларусь, а таксама маральна-псіхалагічнай гатоўнасці юнакоў да ваеннай службы.

Задачамі з’яўляюцца:

- *адукацыйная* — атрыманне асноўных агульных і спецыяльных ведаў, якія ўключаюць у сябе асновы ваеннай справы, веданне канстытуцыйнага абавязку грамадзян па абароне Рэспублікі Беларусь, азнаямленне з гісторыяй і сучасным станам Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, фарміраванне ўяўлення пра гераізм і мужнасць беларускага народа ў справе абароны Айчыны, веданне асноў аказання першай дапамогі;

- *развіццёвая* — развіццё дысцыплінаванасці, адказнасці, стойкасці, пазнавальных інтарэсаў вучняў;
- *выхаваўчая* — выхаванне ў вучняў патрыятызму, маральнасці, духоўнасці, гуманнасці, калектывізму, узаемадапамогі і ўзаемапавагі, пачуцця асабістай адказнасці за выкананне канстытуцыйнага абавязку па абароне Рэспублікі Беларусь.

4. На вучэбных занятках пры вывучэнні зместу вучэбнага модуля «Дапрызыўная падрыхтоўка» неабходна прымяняць разнастайныя формы і метады навучання і выхавання: расказ, гутарку, самастойную і групавую работу, наглядныя метады навучання, практычнае выкананне нарматываў і практыкаванняў, якія выклікаюць цікавасць вучняў да вывучаемага матэрыялу, прывіваюць ім любоў да ваеннай справы, забяспечваюць свядомае, трывалае засваенне дадзенай вучэбнай праграмы, спрыяюць выпрацоўцы навыкаў самастойнай працы і ўмення прымяняць на практыцы атрыманыя веды.

Выбар форм і метадаў навучання і выхавання ажыццяўляецца настаўнікам на аснове мэт і задач вывучэння канкрэтнай тэмы з улікам узроўню падрыхтоўкі, узроставых і індывідуальных асаблівасцей вучняў.

Змест вучэбнага модуля «Дапрызыўная падрыхтоўка» рэалізуецца на аснове дзейнаснага, асобасна арыентаванага, культуралагічнага і кампетэнтнаснага падыходаў да арганізацыі адукацыйнага працэсу.

Дзейнасны падыход накіраваны на фарміраванне вучэбных уменняў і навыкаў як па асновах ваеннай справы і аказанні першай дапамогі, так і па асэнсаванні мэты, уменні планаваць ход будучай дзейнасці, ажыццяўляць яе выкананне, аналіз і рэфлексію.

Навучанню надаецца праблемны характар, які стымулюе вучняў мысліць і самастойна прымаць правільныя рашэнні.

Асобасна арыентаваны падыход накіраваны на апору на асобасныя якасці вучня шляхам вывучэння яго індывідуальных асаблівасцей, тэмпераменту, рыс характару, поглядаў, густаў, звычак, а таксама арыентацыю адукацыйнага працэсу на развіццё самастойнасці, неабходнай пры абароне Айчыны, адказнасці вучня за вынікі сваёй сацыяльнай і грамадзянскай дзейнасці.

З пункту гледжання *культуралагічнага падыходу* разглядаюца каштоўнасці культуры зносін, паводзін і ўзаемаадносін у

вайсковым калектыве, а таксама каштоўнасці культуры быту і вольнага часу, сацыяльнага асяроддзя і прафесійнай культуры абаронцы Айчыны.

Кампетэнтнасны падыход з’яўляецца адным з напрамкаў абнаўлення адукацыі на аснове фарміравання і развіцця ключавых кампетэнцый вучняў.

Асноўнай каштоўнасцю становіцца засваенне вучнямі такіх уменняў, якія дазволілі б ім вызначаць свае мэты, прымаць рашэнні і дзейнічаць як у звычайных, так і ў нестандартных сітуацыях штодзённага жыцця і вайскавай службы.

Важнае значэнне для станаўлення асобы вучня, фарміравання яго грамадзянскай адказнасці за забеспячэнне бяспекі Рэспублікі Беларусь і адказнасці за захаванне жыцця маюць наступныя **метапрадметныя кампетэнцыі**:

- **каштоўнасца-сэнсавая** — здольнасць бачыць, разумець і ўсведамляць важнасць забеспячэння бяспекі Рэспублікі Беларусь, выбіраць мэтавыя і сэнсавыя ўстаноўкі для сваіх дзеянняў і ўчынкаў, прымаць рашэнні;
- **сацыяльная** — здольнасць рэалізаваць сябе, дзейнічаць як свядомы і адказны абаронца Айчыны, ведаць і захоўваць дзеючыя ў ваінскім калектыве каштоўнасці і нормы;
- **вучэбна-пазнавальная** — здольнасць вучня авалодваць навыкамі ваеннай справы, прыёмамі аказання першай дапамогі, прыёмамі дзеянняў у нестандартных сітуацыях, эўрыстычнымі метадамі вырашэння праблем. Сюды ўваходзяць спосабы арганізацыі мэтавызначэння, планавання, аналізу, рэфлексіі, самаацэнкі;
- **інфармацыйная** — гатоўнасць самастойна шукаць, аналізаваць і адбіраць неабходную інфармацыю па асновах ваеннай справы, пераўтвараць, захоўваць і перадаваць яе;
- **камунікатывая** — здольнасць выразна і дакладна выказаць свае думкі, прадстаўляць і абгрунтоўваць свой пункт гледжання, улічваць сітуацыю, асаблівасці зносін у вайсковым калектыве.

Асобасныя кампетэнцыі:

- **асобасна-адаптыўная** — уменне вызначаць і выбудоўваць неабходнае кола зносін, набываць сяброў;

- *матывацыйна-валявая* — актывізуе два важнейшыя складнікі асобы: волю і матыў. Яны ўяўляюць сабой «стрыжань» асобы, для якога характэрны такія ўласцівасці, як накіраванасць, каштоўнасныя арыентацыі, устаноўкі, эмоцыі, валявыя якасці (умець пераадолюваць цяжкасці і нягоды вайскавай службы, дабівацца пастаўленай мэты);
- *асобаснага самаўдасканалення* — здольнасць да засваення спосабаў фізічнага, духоўнага і інтэлектуальнага самаразвіцця, неабходнага як для абароны Рэспублікі Беларусь, так і пры аказанні першай дапамогі пацярпелым (міласэрнасць, цярыпнасць, гуманнасць, спачуванне, дакладнасць, акуратнасць, адказнасць, адсутнасць страху);
- *рэфлексійная* — праяўляецца ва ўменні свядома кантраляваць вынікі сваёй дзейнасці і ўзровень уласнага развіцця, асобных дасягненняў. Рэфлексійны кампанент з’яўляецца рэгулятарам асобных дасягненняў: бачыць свае моцныя і слабыя бакі, знаходзіць шляхі пазбаўлення ад недахопаў, ажыццяўляць самаўдасканаленне, асэнсаванне, ацэнку і аналіз сваіх дзеянняў.

Прадметныя кампетэнцыі — гэта спецыфічныя здольнасці, неабходныя для эфектыўнага выканання канкрэтнага дзеяння ў канкрэтнай прадметнай галіне, якія ўключаюць вузкасפעцыяльныя веды, асаблівага роду прадметныя ўменні, навыкі, здольнасці мыслення:

- *вучэбна-баявая* — здольнасць дзейнічаць у агульнавайсковым баі, арыентавацца ў баявой абстаноўцы;
- *інжынерна-тэхнічная* — здольнасць выбіраць пазіцыю і здзяйсняць яе абсталяванне і маскіроўку;
- *ваенна-медыцынская* — здольнасць аказваць першую дапамогу пры спыненні сардэчнай дзейнасці і спыненні дыхання, раненнях, пераломмах, ажыццяўляць эвакуацыю раненага;
- *эмацыянальна-валявая* — здольнасць прымаць рашэнні і дзейнічаць у экстрэмальных умовах;
- *ваенна-адаптыўная* — здольнасць эфектыўна адаптавацца да ўмоў вайсковага быту, вучэбна-баявой і баявой дзейнасці;
- *тапаграфічная* — здольнасць карыстацца кампасам, састаўляць схему маршруту руху па азімутах, рухацца па азімутах, чытаць тапаграфічную карту і тапаграфічныя знакі, арыентавацца на мясцовасці без карты;

- *агнявая* (стралковая) — здольнасць выконваць нарматывы па няпоўнай разборцы (зборцы) аўтамата Калашнікава (далей — аўтамат АК-74), запаўненні магазіна вучэбнымі патронамі, весці стральбу па нерухомай цэлі;
- *страявая* — здольнасць выконваць асноўныя страявыя прыёмы без зброі.

5. Мэтай вывучэння вучэбнага модуля «Медыцынская падрыхтоўка» з’яўляецца фарміраванне ключавых кампетэнцый па аказанні першай дапамогі пацярпелым у надзвычайных сітуацыях, догляду за хворымі, прапагандзе здаровага ладу жыцця сярод падрастаючага пакалення, развіццё ўстойлівых пазнавальных інтарэсаў у вучняў, здольнасцей самастойна вывучаць і ацэньваць задачу, прымаць самастойнае рашэнне і дзейнічаць у незнаёмай сітуацыі; выхаванне маральна-валявых якасцей, гуманнасці, маральнасці і духоўнасці ў адносінах да людзей, пачуцця асабістай адказнасці за жыццё бліжняга.

Задачы:

- фарміраванне ведаў і ўменняў па аказанні першай дапамогі пры адкрытых і закрытых пашкоджаннях, крывацёках, апёках, пашкоджаннях электратокам, утапленні, паражэнні маланкай, цеплавым і сонечным ударах;
- навучанне прыёмам імабілізацыі і транспарціроўкі пацярпелага пры розных траўмах і іншых няшчасных выпадках;
- авалоданне сістэмай уменняў і навыкаў па аказанні першай дапамогі пры неінфекцыйных і інфекцыйных захворваннях і атручэннях;
- выхаванне пачуцця асабістай адказнасці за свае дзеянні, гуманнасці, маральнасці, духоўнасці і міласэрнасці;
- фарміраванне практычных уменняў і навыкаў па доглядзе за хворымі і пацярпелымі;
- фарміраванне інфармацыйнай кампетэнцыі, умення працаваць з рознымі крыніцамі інфармацыі;
- набыццё вучнямі ведаў аб прымяненні практычных уменняў і навыкаў па медыцынскай падрыхтоўцы ў штодзённым жыцці чалавека.

6. Важным аспектам на вучэбных занятках пры вывучэнні зместу вучэбнага модуля «Медыцынская падрыхтоўка» з’яўляецца арганізацыя актыўнай пазнавальнай дзейнасці вучняў. У час уро-

каў рэкамендуецца ствараць сітуацыі, у якіх вучні змогуць не толькі засвоіць веды, але і паспрабуюць прымяніць іх пры вырашэнні разнастайных надзвычайных сітуацый.

Асаблівую ўвагу неабходна звярнуць на выкарыстанне разнастайных відаў дзейнасці: працу з рознымі крыніцамі інфармацыі (вучэбнымі дапаможнікамі, табліцамі і інструкцыямі, электроннымі сродкамі навучання), сумеснае выкананне заданняў, удзел у дыскусіі па праблемных сітуацыях, выкананне практычнай работы, рашэнне сітуацыйных задач, аналіз экстрэмальных сітуацый, адпрацоўка практычных уменняў і навыкаў па аказанні першай дапамогі з выкарыстаннем манекена, накладкі на руку (для адпрацоўкі навыкаў падскураных і ўнутрымышачных ін'екцый), разнастайных відаў бінтоў, лейкопластыраў, тэрмометра і танометра, аднаразовага шпрыца.

Выкарыстанне кампетэнтнаснай мадэлі ў адукацыі мае на ўвазе прынцыповыя змены ў арганізацыі вучэбнага працэсу. Таму асноўным напрамкам навучання медыцынскай падрыхтоўцы з'яўляецца засваенне вучнямі такіх ведаў, уменняў і навыкаў, якія дазволілі б ім прымаць рашэнні і дзейнічаць як у тыповых, так і ў нестандартных сітуацыях па захаванні жыцця пацярпелага да прыбыцця выратавальных служб. У сувязі з гэтым у вучняў павінны фарміравацца наступныя кампетэнцыі:

- *асобасна-адаптыўная* — здольнасць разважаць па-за рамкамі норм і правіл, разумець альтэрнатыўныя варыянты выхаду з нестандартнай сітуацыі, прымаць рашэнні ў нетыповых сітуацыях;
- *здараўезберагальная* — каштоўнасныя адносіны да здароўя як асновы ўсёй жыццядзейнасці чалавека, здольнасці да засваення здараўезберагальных ведаў, уменняў і навыкаў, гатоўнасці да праяўлення вопыту здараўезберажэння ў штодзённым жыцці;
- *камунікатыўная* — здольнасць устанаўліваць і падтрымліваць неабходныя кантакты з іншымі людзьмі, якая накіравана на дасягненне ўзаемаразумення паміж партнёрамі па зносінах, лепшае разуменне сітуацыі і прадмета зносінаў (уменне правільна ўстанавіць кантакт з пацярпелым ці хворым чалавекам; разуменне псіхалагічнага стану пацярпелага і адносінаў хворага чалавека да свайго захворвання; павага і

ўважлівасць да пацярпелага ці хворага чалавека; здольнасць слухаць і чуць; пачуццё суперажывання, здольнасць працаваць у камандзе);

- *каштоўнасца-сэнсавая* — здольнасць бачыць, разумець і ўсведамляць важнасць выбару мэтавых і сэнсавых устаноў да сваіх дзеянняў і ўчынкаў у надзвычайных сітуацыях. Ад іх залежыць індывідуальная адукацыйная траекторыя вучня і праграма яго жыццядзейнасці ў цэлым. Каштоўнасця адносіны і цікавасць да зместу і працэсу вучэбнай дзейнасці фарміруюцца шляхам пастаяннага звароту да рэальнага жыцця, навакольнай рэчаіснасці.

ГЛАВА 2

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МОДУЛЯ 1 «ДАПРЫЗЫЎНАЯ ПАДРЫХТОўКА». АСНОўНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАў ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯў

АБАРОНА АЙЧЫНЫ (10 гадзін)

Гісторыя і сучаснасць беларускай арміі. Фарміраванне беларускай ваеннай акругі, яе гісторыя і баявыя традыцыі. Прыняцце БССР у ААН як суб'екта міжнародных адносін. Уклад Савецкай арміі ў забеспячэнне стратэгічнага ядзернага парытэту на планеце.

Узброеныя Сілы Рэспублікі Беларусь — правапераемнік слаўных баявых традыцый Чырвонай і Савецкай армій. Армія суверэннай дзяржавы. Састаў і структура (віды Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, род Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, спецыяльныя войскі). Узбраенне і ваенная тэхніка. Сухапутныя войскі: асноўныя тактыка-тэхнічныя характарыстыкі танка Т-72Б (маса, хуткасць, далёкасць стральбы), баявой машыны пяхоты БМП-2 (маса, хуткасць, далёкасць стральбы), бронетранспарцёра БТР-80 (маса, хуткасць, далёкасць стральбы), Ваенная тэхніка ракетных войскаў і артылерыі: «Паланез», «Ураган», «Смерч», «Град», «Точка» (маса, калібр, далёкасць стральбы). Асноўныя віды стралковай зброі: аўтамат АК-74, РПК, РПГ, ПМ (калібр, ёмістасць магазіна, прыцэльная далёкасць стральбы). Ваенна-паветраныя сілы і войскі супрацьпаветранай абароны. Прызначэнне асноўных тыпаў самалётаў і верталётаў: Су-25, МіГ-29, Як-130,

Іл-76, Л-39, Мі-24, Мі-8 (хуткасць, баявы радыус дзеяння, узбраенне), зенітна-ракетных комплексаў: С-300, «Тор-М2», «Бук», «Аса» (максімальная і мінімальная далёкасць стральбы).

Ваенная палітыка Рэспублікі Беларусь. Ваенная арганізацыя Рэспублікі Беларусь. Абарончы характар Ваеннай дактрыны Рэспублікі Беларусь. Нацыянальныя інтарэсы Рэспублікі Беларусь у ваеннай сферы, адлюстраваныя ў Канцэпцыі нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь.

Сучасныя ваенна-палітычныя абставіны ў свеце. Характэрныя рысы сучасных узброеных канфліктаў, асаблівасці іх вядзення на прыкладзе лакальных ваенных канфліктаў апошняга дзесяцігоддзя. Барацьба з праявамі фашызму і ўзброенага экстрэмізму.

Маральны дух і патрыятычная свядомасць грамадзян як аснова нацыянальнай бяспекі дзяржавы ў сучасных умовах.

Законы Рэспублікі Беларусь ад 5 лістапада 1992 г. № 1914-ХІІ «О воинской обязанности и воинской службе» і ад 4 студзеня 2010 г. № 100-З «О статусе военнослужащих». Парадак праходжання тэрміновай ваеннай службы. Сацыяльныя гарантыі, якія прадстаўляюцца ваеннаслужачым, што праходзяць службу па прызыву.

Міжнароднае гуманітарнае права ў перыяд узброеных канфліктаў. Паняцце, крыніцы і прынцыпы міжнароднага гуманітарнага права.

АСНОВЫ ВАЕННАЙ СПРАВЫ (23 гадзіны)

Тактычная падрыхтоўка

Узброеныя сілы замежных дзяржаў. Узбраенне і баявыя магчымасці армій замежных дзяржаў (Польшча, Літва, Латвія).

Дзеянні ў наступальным баі. Парадак і спосабы пераадолення мінна-ўзрыўных загародаў і перашкод, паражэнне праціўніка з ходу агнём і гранатамі, вядзенне рукапашнага бою.

Агнявая падрыхтоўка

Практычная стральба. Патрабаванні бяспекі пры правядзенні стрэльбаў. Выкананне практыкавання № 2 стральбы з малакалібернай вінтоўкі (пры адсутнасці пнеўматычнай вінтоўкі ці мультымедыйнага трэнажора).

Асновы і правілы стральбы. Прыёмы і спосабы вядзення агню з аўтамата па цэлях, якія з'яўляюцца і рухаюцца.

Разведка цэляў шляхам назірання. Вызначэнне зыходных устаноў для стральбы і цэлеўказанне з прымяненнем розных спосабаў. Вызначэнне ўстаноўкі прыцэла і пункта прыцэльвання па вышыні і напрамку.

Парадак няпоўнай разборкі і зборкі аўтамата. Правілы захавання і ўтрымання зброі.

Ручныя асколачныя гранаты. Прызначэнне, баявыя ўласцівасці і агульнае ўстройства гранат РГД-5, Ф-1, РГО, РГН. Палажэнне частак і механізмаў гранат да кідка. Падрыхтоўка ручных гранат да кідка, работа іх частак і механізмаў пасля кідка. Патрабаванні бяспекі пры абыходжанні з ручнымі гранатамі.

Страявая падрыхтоўка

Павароты ў руху (*практычныя заняткі*).

Выход са строю і вяртанне ў строй. Воінскае прывітанне: на месцы і ў руху. Падыход да начальніка і адыход ад яго (*практычныя заняткі*).

Пастраенне аддзялення ў разгорнуты і паходны строй. Перастраенне аддзялення з разгорнутага строю ў паходны і адваротна. Размыканне і змыканне аддзялення (*практычныя заняткі*).

Уставы Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь

Агульныя абавязкі ваеннаслужачых. Правілы воінскай ветліvasці і паводзін ваеннаслужачых.

Воінская дысцыпліна, яе сутнасць і значэнне. Дысцыплінарная адказнасць ваеннаслужачых.

Сутачны нарад роты. Прызначэнне, састаў, узбраенне сутачнага нарада. Абавязкі днявальнага па роце.

ВАЕННА-МЕДЫЦЫНСКАЯ ПАДРЫХОЎКА (2 гадзіны)

Адпрацоўка алгарытму аказання першай дапамогі пры вядзенні штучнай вентыляцыі лёгкіх, аднаўлення праходнасці дыхальных шляхоў, выдалення іншародных цел з поласці рота, глоткі. Правядзенне непрамога масажу сэрца, спыненне крывацёкаў. Накладанне мяккіх бінтавых павязак. Імабілізацыя пляча, перадплечча, бядра, галёнкі, пазваночніка пры пераломмах.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ
ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Вучні павінны:

в е д а ц ь:

- ◆ асноўныя палажэнні Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь аб абароне Рэспублікі Беларусь, Канцэпцыі Нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, Ваеннай дактрыны Рэспублікі Беларусь, Законаў Рэспублікі Беларусь ад 5 лістапада 1992 г. № 1914-ХІІ «О воинской обязанности и воинской службе» і ад 4 студзеня 2010 г. № 100-З «О статусе военнослужащих»;
- ◆ сучасныя ваенна-палітычныя абставіны ў свеце;
- ◆ асноўныя этапы станаўлення і развіцця Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь;
- ◆ подзвігі воінаў-беларусаў, якія праявілі мужнасць і гераізм пры абароне Айчыны ў гады Вялікай Айчыннай вайны і ў сучасны перыяд;
- ◆ прызначэнне, састаў і структуру сучаснай беларускай арміі, асноўныя віды ўзбраення і ваеннай тэхнікі;
- ◆ прызначэнне агульнавайсковых уставаў, агульныя правы і абавязкі ваеннаслужачых;
- ◆ вайсковыя званні і знакі адрозненняў Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь;
- ◆ правілы воінскай ветлівасці;
- ◆ правы, абавязкі і адказнасць прызыўніка; парадак прыпіскі да прызыўных участкаў і прызыву на вайсковую службу, службу ў рэзерве;
- ◆ парадак паступлення ва ўстановы вышэйшай адукацыі сістэмы нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь;
- ◆ тэкст Ваеннай прысягі і парадак яе прыняцця;
- ◆ меры бяспекі пры абыходжанні са зброяй;
- ◆ асновы тактыкі дзеяння ў саставе падроздзялення і парадак дзеяння салдата ў агульнавайсковым баі;
- ◆ паражальныя фактары і спосабы абароны ад зброі масавага паражэння;
- ◆ прызначэнне пнеўматычнай вінтоўкі, устройства і асноўныя характарыстыкі аўтамата АК-74;
- ◆ асновы, прыёмы і правілы стральбы з аўтамата АК-74 і пнеўматычнай вінтоўкі;

- ◆ асноўныя патрабаванні дысцыплінарнага ўстава (заахвочванні, якія прымяняюцца да салдат; дысцыплінарныя спагнанні, якія накладваюцца на салдат);

у м е ц ь в ы к о н в а ц ь:

- ◆ каманды «Станавіся», «Раўняйся», «Смірна», «Вольна»; вайсковае прывітанне на месцы і ў руху; падыход да начальніка і адыход ад яго;
- ◆ павароты на месцы, рух страявым крокам;
- ◆ страявыя прыёмы (выхад са строю і вяртанне ў строй, павароты ў руху),
- ◆ нарматывы па няпоўнай разборцы (зборцы) аўтамата АК-74, запаўненні магазіна вучэбнымі патронамі (пры ўмове наяўнасці макетаў аўтамата АК-74 і магазінаў з вучэбнымі патронамі);
- ◆ стральбу з пнеўматычнай вінтоўкі і устаноўленыя дадзенай вучэбнай праграмай практыкаванні стрэльбаў;

у м е ц ь:

- ◆ карыстацца сродкамі індывідуальнай абароны — процівагазам і рэспіратарам, агульнавайсковым абарончым камплектам;
- ◆ карыстацца кампасам;
- ◆ састаўляць схему маршруту па азімуце, рухацца па азімуце, чытаць тапаграфічную карту і тапаграфічныя знакі, арыентавацца на мясцовасці без карты;
- ◆ дзейнічаць у агульнавайсковым баі, арыентавацца ў баявой абстаноўцы, выбіраць пазіцыю і здзяйсняць яе маскіроўку;
- ◆ аказваць першую дапамогу пры раненнях, пераломмах, спыненні сардэчнай дзейнасці і спыненні дыхання, ажыццяўляць эвакуацыю раненага;
- ◆ захоўваць правілы бяспекі пры абыходжанні са зброяй і стральбе.

ГЛАВА 3

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МОДУЛЯ 2 «МЕДЫЦЫНСКАЯ ПАДРЫХОЎКА». АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Агульны догляд за хворымі і параженымі (13 гадзін)

Доглад за хворымі і параженымі. Асаблівасці догляду за хворымі і параженымі ў працэсе іх лячэння. Асноўныя прадметы догляду за хворымі: пайльнік, мочапрыёмнік, судно падкладное, гумаваы круг, піпетка, грэлка гумаваыя, кружка Эсмарха.

Тэрмометр. Вымярэнне тэмпературы цела.

Падлік частаты пульса. Назіранне за дыханнем хворага і падлік дыхальных рухаў.

Паняцце аб артэрыяльным ціску. Тэхніка вымярэння артэрыяльнага ціску.

Асноўныя механізмы рэфлекторнага ўздзеяння на крывавазварот — цеплавыя і холадавыя працэдуры. Паказанні і супрацьпаказанні. Тэхніка пастаноўкі кампрэсаў, гарчычнікаў, грэлак. Прымяненне холаду: пузыр з лёдам, прымочкі.

Метады і шляхі ўвядзення лекавых рэчываў. Правілы выканання ін'екцый (падскурнай, унутрымышачнай). Магчымыя ўскладненні пры выкананні ін'екцый.

Асабістая гігіена хворых. Змена нацельнай і пасцельнай бялізны. Догляд за скурай хворага. Мыццё і абціранне цяжкахворых. Гігіена поласці рота, вачэй, вушэй, носа. Пролежні. Прафілактыка пролежняў.

Гігіена зроку. Прафілактычныя меры пры рабоце з камп'ютарам.

Паняцце лячэбнага харчавання. Харчаванне хворых. Харчовы рацыён. Прафілактыка авітамінозаў і гіпавітамінозаў.

Псіхалогія паводзін хворага. Узроставыя асаблівасці, фізічны стан. Тыпы рэакцыі чалавека на хваробу. Навыкі зносін з хворымі.

Арганізацыя аказання медыцынскай дапамогі ў Рэспубліцы Беларусь. Міжнародны рух Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесяца. Мэты і задачы, гуманітарная дзейнасць, асноватворныя прынцыпы, эмблема. Беларускае Таварыства Чырвонага Крыжа і яго дзейнасць у развіцці і рэалізацыі гуманітарнага права.

Практычныя работы

1. Вымярэнне тэмпературы цела. Падлік частаты пульса, частаты дыхання.

2. Вывучэнне тэхнікі вымярэння артэрыяльнага ціску.

3. Вывучэнне тэхнікі накладання гарчычнікаў, кампрэсаў, грэлак, пузыра з лёдам.

4. Вывучэнне будовы аднаразовага шпрыца, яго падрыхтоўка і прымяненне.

5. Набыццё практычных навыкаў па падскурным і ўнутрымышачным увядзенні лекавых сродкаў.

Першая дапамога пры захворваннях (11 гадзін)

Першая дапамога. Мэты, задачы, значэнне. Паняцце пра сімпто́м і сіндром хваробы. Знешнія і ўнутраныя фактары, якія ўплываюць на ўзнікненне і развіццё захворванняў. Шляхі перадачы захворванняў.

Хваробы органаў дыхання. Асноўныя сімптомы захворванняў органаў дыхання. Востры бронхіт, пнеўманія, бронхіальная астма: прычыны ўзнікнення, аказанне першай дапамогі. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка захворванняў органаў дыхання.

Хваробы органаў крывазаароту. Асноўныя сімптомы захворванняў органаў крывазаароту. Ішэмічная хвароба сэрца (стэнакардыя, інфаркт міакарда), гіпертанічная хвароба, непрытомнасць, інсульт. Прычыны ўзнікнення, аказанне першай дапамогі. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка сардэчна-сасудзістых парушэнняў.

Хваробы органаў стрававання. Асноўныя сімптомы захворванняў органаў страўнікава-кішэчнага тракту. Востры гастрыт, язвенная хвароба страўніка і дванаццаціперсай кішкі, вострая пячоначная коліка. Прычыны ўзнікнення, аказанне першай дапамогі. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка.

Хваробы эндакрыннай сістэмы. Цукровы дыябет. Асноўныя сімптомы і прычыны. Аказанне першай дапамогі пры дыябетычнай коме. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка.

Хваробы органаў мочавыдзяляльнай сістэмы. Асноўныя сімптомы захворванняў мочавыдзяляльнай сістэмы. Востры піеланефрыт, нырковая коліка, востры цыстыт. Прычыны ўзнікнення. Аказанне першай дапамогі. Асаблівасці догляду. Прафілактыка.

Радыеацыйныя паражэнні. Радыеактыўнасць. Біялагічнае ўздзеянне іанізаванага выпраменьвання на арганізм чалавека. Вострая прамянёвая хвароба. Асноўныя сімптомы. Аказанне першай дапамогі. Асаблівасці догляду за хворымі.

Анкалагічныя захворванні. Анкалогія. Асноўныя сімптомы і прынцыпы дыягностыкі пухлін. Рак малочнай залозы, лёгкіх, страўніка. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка анкалагічных захворванняў.

Інфекцыйныя захворванні (11 гадзін)

Паняцце аб інфекцыі. Прычыны ўзнікнення і распаўсюджвання інфекцыйных захворванняў. Шляхі перадачы інфекцыі.

Эпідэмія, пандэмія, эпідэмічны ачаг, эпідэмічны працэс. Сучасныя метады і сродкі барацьбы з інфекцыйнымі захворваннямі.

Імунітэт. Віды імунітэту. Роля вакцын і сываратак у папярэджанні і лячэнні інфекцыйных захворванняў.

Кішэчныя інфекцыі. Брушны тыф, дызентэрыя, вірусны і сываратачны гепатыты: крыніцы інфекцый, шляхі перадачы, асноўныя сімптомы. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка.

Паветрана-капельныя інфекцыі. Вострыя рэспіраторныя вірусныя інфекцыі, грып, ангіна: крыніцы інфекцый, шляхі перадачы, асноўныя сімптомы. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка.

Дзіцячыя інфекцыі. Адзёр, ветраная воспа, шкарлятына, краснуха: крыніцы інфекцыі, шляхі перадачы, асноўныя сімптомы захворванняў. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка дзіцячых інфекцыйных захворванняў.

Туберкулёз. Формы туберкулёза. Крыніцы і шляхі перадачы захворвання, асноўныя сімптомы. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка туберкулёза.

Паражэнне скуранага покрыва. Педыкулёз, кароста, мікраспарыя: крыніцы інфекцыі, шляхі перадачы, асноўныя сімптомы. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка скураных захворванняў.

Крывяныя інфекцыі. Сыпны тыф, клешчавы энцэфаліт, лейшманіёзы: крыніцы заражэння, шляхі перадачы, асноўныя сімптомы. Прафілактыка.

Гельмінтозы. Аскарыдоз, энтэрабіёз, трыхацэфалёз: крыніцы інфекцыі, шляхі перадачы, сімптомы. Асаблівасці догляду за хворымі. Прафілактыка.

АСНОЎНЫЯ ПАТРАБАВАННІ ДА ВЫНІКАЎ ВУЧЭБНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ ВУЧНЯЎ

Вучні павіны:

в е д а ц ь:

- ◆ мэты і задачы першай дапамогі;
- ◆ асноўныя сімптомы і прычыны ўзнікнення захворванняў органаў дыхання, крывазабавоту, стрававання, эндакрыннай, мочавыдзяляльнай сістэм;

- ◆ на ўзроўні ўяўлення пра сімптомы вострай прамянёвай хваробы і анкалагічныя захворванні;
- ◆ метады і шляхі ўвядзення лекавых рэчываў;
- ◆ магчымыя ўскладненні пры выкананні ін'екцый;
- ◆ асноўныя механізмы рэфлекторнага ўздзеяння на крыва-зварот;
- ◆ асаблівасці харчовага рацыёну хворых пры разнастайных захворваннях;
- ◆ тыпы рэакцыі чалавека на хваробу;
- ◆ асноватворныя прынцыпы дзейнасці міжнароднага руху Чырвонага Крыжа і Чырвонага Паўмесяца, Беларускага Таварыства Чырвонага Крыжа;
- ◆ прычыны ўзнікнення і распаўсюджвання інфекцыйных захворванняў;
- ◆ прычыны, шляхі перадачы і асноўныя сімптомы кішэчных, паветрана-капельных, дзіцячых і крывяных інфекцый;
- ◆ крыніцы, шляхі перадачы і асноўныя сімптомы туберкулёза;
- ◆ крыніцы, шляхі перадачы і асноўныя сімптомы захворванняў скуры (педыкулёз, кароста, мікраспарыя);
- ◆ крыніцы, шляхі перадачы, асноўныя сімптомы аскарыдоза, энтэрабіёза, трыхацэфалёза;

у м е ц ь:

- ◆ аказваць першую дапамогу пры захворваннях органаў ды-хання, крывавазврату, стрававання, эндакрыннай, мочавы-дзяляльнай сістэм;
- ◆ аказваць першую дапамогу пры радыяцыйным паражэнні;
- ◆ называць і вызначаць прызначэнне асноўных прадметаў до-гляду за хворымі;
- ◆ тлумачыць неабходнасць прафілактыкі пролежняў, авітамі-нозаў і гіпаавітамінозаў;
- ◆ тлумачыць асаблівасці асабістай гігіены хворых, гігіены зроку;
- ◆ тлумачыць ролю вакцын і сываратак у папярэджанні і лячэнні інфекцыйных захворванняў;
- ◆ тлумачыць неабходнасць прафілактыкі інфекцыйных за-хворванняў;
- ◆ тлумачыць важнасць прафілактыкі туберкулёза, педыкулёза, каросты, мікраспарыі, аскарыдоза, энтэрабіёза, трыхацэфалёза;

◆ карыстацца вучэбным дапаможнікам, дадатковай і даведачнай літаратурай, электроннымі адукацыйнымі рэсурсамі;

в а л о д а ц ь:

◆ тэхнікай накладання гарчычнікаў, кампрэсаў, грэлкі, пузыра з лёдам;

◆ навыкамі змены нацельнай і пасцельнай бялізны;

◆ навыкамі напаўнення аднаразовага шпрыца;

◆ навыкамі падскурнага і ўнутрымышачнага ўвядзення лекавых сродкаў;

◆ тэхнікамі вымярэння тэмпературы цела, падліку дыхальных рухаў і падліку частаты пульсу;

◆ навыкамі апрацоўкі поласці рота, вачэй, вушэй, носа хворага.